

**Mbete kí Pol ndàngì adi
Kolosi-je
Ta-je kí dɔ mbete-ti kí Pol
ndàngì adi Kolosi-je**

Pol ɔ dangay-ti, ɔ à to bebo Rɔm-ti je bè, bá ɛ ndàngì-né mbete kin. Ɛ ndàngì mbete kinlé adi njékadmɛɛ-je kí bebo Kolosi-ti ɔ idə-dé kadi d'ulə-né d'adi njékadmɛɛ-je kí bebo Laodise-ti kí to bebo kí tò mbó-dé-ti kin tɔ. Pol ndàngì mbete kinlé kɔɔ rɔ-né kì néndó kí ngɔm kí isi ɔ̀ be dɔ njékadmɛɛ-je-ti kinlé, adi to néndó kí njirə-é tò dɔ nékobe-je-ti lə jipi-je, kì dɔ tagir-je-ti lə greki-je. Je j'gə né-je kí mɛɛ néndó-ti kinlé káre-káre lay al, ngà né kí boy n̄a lé, loki Pol isi rɔ kì néndó kinlé, ɛ ndàngì mbete kin tóy-né Jeju Kristi rəm, toji-né kí kulə dɔ gin tógì Kristi-ti to né kí maji.

Kì lo kɔr-é-ti kí 1-2 lé, Pol toji kí Kristi itə né-je lay rəm, taa njékadmɛɛ-je ilə-dé taá rəm. Beba Pol toji njéndó mbete-je liə né kí to tó-é al kí tò mɛɛ néndó-ti kí isi ɔ̀ be dɔ-dé kinlé. Kì lo kɔr-é-ti kí 3-4 lé, Pol ulə dingəm mɛɛ njéndó mbete-je-ti liə kadi panjiyə-dé ɔw nati kì ta-je kí tɔgrɔ-ti kí sobi dɔ Kristi, dow kí Lubə mbəti-é. Kɔɔ Kristi oy kɔɔ ta lə-dé, adi dɛ d'a kiŋə panjiyə-dé kí low kɔgi; ɔ Kristi tɔsi ndəl ində lo tɛɛ, adi dɛ d'a kisi kəm kì takul-é rəm, kì kɔɔ ta liə rəm.

Pol lé, ɛ ya kì dɔ-é ɔw oo bebo Kolosi al. Dɔmaji ɔ à to Epaprasì kí ində gin njékəwnɔ-je kí Kolosi

kin bá or poy gangi kisi-dé adi Pol. Toki né kí Pol ndàngi mbete kin ðakaglo-ti kí káre-rè kí ẹ ndàngi-né mbete lə Epeji-je, kì 'lə Pilemɔ bá ulə-né Tisiki bá Onejim dan-é-né kin bè (4:7-9).

Lapiya kì oiyo kí ra-na

Epe 1:15-19; Plp 1:3-6; 1Te 1:2-4

¹ Mə Pol kí m'to njèkɔwkułə lə Jeju Kristi kì meęndigi lə Lubə, jẹ kì Timote kí to ngonkɔ-ji kí njèkadmeę j'isi nati bá m'ndàngi mbete kin,

² m'adi-si sɔi ngankɔ-ji-je kí isi bebo Kolosi-ti kí 'toi njékaa njay-je, kì njéka ðo ndi-si-ti meę nam-ti kí 'nami kàdì Kristi-ti. Kadi ramaji kì lapiya lə Bɔbi-ji Lubə nɔy sə-si.

³ Nɔɔ-je lay ya j'pa ta kì Lubə kí Bɔbi 'Babe lə-ji Jeju Kristi kɔɔ ta lə-si ə j'ra-é-né oiyo.

⁴ Kɔɔ j'oo poy kadi kí adi meę-si Jeju Kristi rəm, ndigi kí 'ndigi njékaa njay-je lay rəm.

⁵ Sɔi 'rai bè kɔɔ nékində meę ðo-ti kí tò ngəbi-si ðora-ti, kí sɔi 'gəi kete kì takul ta kí togrɔ-ti kí to Poyta kí Maji kin.

⁶ Poyta kí Maji kí tẹ ɔ-si-ti kinlé, lo lay kí ðonangi-ti nè kí tẹ-ti lé kandi-é tò rəm, ɔw kì kete-kete rəm; bè ya to é tò-né ɔ-si-ti ndo-é-ti nu kí sɔi 'taai-né ta-é rəm, 'gəi-né ramaji lə Lubə gə kí togrɔ-ti,

⁷ †kì takul néndó-je kí ingəi ɔ madkullə-ti lə-ji Epaprasì kí j'ində-é dan kəm-ji-ti; ẹ to ngonnjèkullə lə Kristi ə to njéka ðo ndi-é-ti kí isi ra kullə dan-si-ti;

† **1:7 1:7** Kol 4:12; Plm 1:23

⁸ Ɛ bá idə-ji ta lə ndigi dow-je kí Ndil kí aa njay adi tò mee-si-ti.

Kasi gaki lə Kristi

Plp 1:9-11

⁹ Gin-é kin bá je kàrè, mee ndo-é-ti nu kí j'oo-né ta lə-si lé, j'inə ta pa ta kì Lubə kdo ta lə-si al. Je 'dəji-é kadi adi Ndil kí aa njay adi-si gosi kì négə kí asi gaki kadi 'gəi-né meendiği liə gə kí tɔgro-ti.

¹⁰ Kadi panjiyə-si tuwə panjiyə dow-je lə 'Babe ə kadi nəl-é mee né-je-ti lay rəm, kadi kullə-je lay kí maji-maji bá to kandi-si rəm, bá kadi ɔwi kì kete-kete mee gə Lubə-ti rəm tɔ.

¹¹ Kadi 'təli dow-je kí tógi-si tò mee né-je-ti lay kì takul tógi-é kí riba-é n̄a kin, kdo kadi mee né-je-ti lay ya uwəi rɔ-si n̄a rəm, iləi mee-si dɔ madi-é-ti rəm.

¹² Bɔbi-ji Lubə kí adi asi gaki kadi ingəi nékugə dɔji kí lo kí ndógi-ti nati kì njékaa njay-je lé, kadi 'rai-é oiyo kì rɔnəl.

¹³ Ɛ ɔr-ji gin tógi-ti lə londul* ə ɔw sə-ji kɔbe-ti lə Ngon-é kí ində-é dan kəm-é-ti.

¹⁴ †Ngon-é lé bá to njətaa-ji kilə-ji taá rəm, njèkinə go majal-je lə-ji kogi rəm.

¹⁵ Ɛ to takəm Lubə kí dow oo-é kì kəm-é al rəm, to ngon dɔdər dan nékində-je-ti lay rəm.

¹⁶ Kdo kəm rəbi kí rɔ-é-ti bá Lubə ində-né né-je lay kí dɔrɔ-ti kì dɔnangi-ti, né-je kí j'oo kì kəm-ji kì né-je kí j'oo kì kəm-ji al, kalikɔbe-je, kì kɔbe-

* **1:13 1:13** Ta kinlé kor mee-é to: Ɛ ɔr-ji kogi gin tógi-ti lə Sú kí njəkɔbe lo kí ndul-ti. † **1:14 1:14** Epe 1:7

je, kì njékɔbe-je, kì njétógi-je. Né-je lay ya Lubə ində kì kəm rəbi kí rɔ-é-ti ə ɛ ində adi-é.

¹⁷ Ɛ isi kete nɔ̀ né-je-ti lay ə né-je lay tò kì takul-é.

¹⁸ †Ɛ to dɔ ə njékəwnə-je 'to kubru rɔ-é. To kulə gin né rəm, to kí dɔsɔy kí tɔsi ndəl ində lo tɛɛ dan dow-je-ti kí d'oy rəm, kɔɔ kadi ɛ ya to kí dɔsɔy mɛɛ né-je-ti lay.

¹⁹ Kɔɔtalə nəl Lubə kadi n'isi mɛɛ-é-ti n'taa mɛɛ-é pəl-pəl

²⁰ †ə kadi kì takul-é b́á n'è Lubə n'ulə-né noji nati kì né-je kí dɔnangi-ti rəm, kì né-je kí dɔrɔ-ti rəm, kɔɔ kadi lapiya tò kì takul-é rəm, kì takul məsi-é kí ay dɔ kagdəsi-ti rəm.

²¹ Ə sɔi kí kete tagir-je lə-si kì kullə ra-si-je kí majal ra adi 'toi mba-je rəm, 'toi njéba-je lə Lubə rəm lé,

²² ngɔsnè ɛ ulə noji nati sə-si kì takul Ngon-é kí təl rɔ-é dow-ti ree oy, kɔɔ kadi 'tɛɛi-né nɔ̀-é-ti kì rɔ-si kí aa njay kí né kí maji al goto-ti rəm, b́á kadi ta goto-né dɔ-si-ti rəm tɔ.

²³ Ngà kə b́á ɔi njáŋgi dɔ kadmɛɛ-ti ə adi njirə-si ngə nangi, ɔi lo kə-si-ti gərərə kadi dow ɔr-si ɔw sə-si sɔy kì nékində mɛɛ dɔ-ti kí ta-é tò mɛɛ Poyta kí Maji-ti kí ooi kin al. Poyta kí Maji kí d'ilə mbɛ-é d'adi dow-je lay dɔnangi-ti nè kinlé b́á, mɔ Pol m'təl ngonnjəkullə-é.

Kullə-je kì rɔ-je lə Pol

Epe 3:1-13; 1Kɔ 2:7-13

²⁴ Kí bone bè kinlé, m'ra rɔnəl kɔɔ kɔ-je kí m'ingə kɔɔ ta lə-si ə kɔ-je kí kingə kɔɔ Kristi lé,

m̄a m'tol ta e k̄i s̄obi d̄o-m k̄d̄o ta l̄ə njékəwn̄a-je k̄i 'to kubru r̄o Kristi.

²⁵ Njékəwn̄a-je lé b̄á m̄a m'tol ngonnjèkullə l̄ə-dé. Lubə ind̄ə-m k̄d̄o kadi m'id̄ə-si ta liə lay tingə.

²⁶ Beba né k̄i t̄ò lo b̄oȳo-é-ti kaglo-je-ti lay k̄i kete, adi dow-je lay k̄i kete 'gə al lé, ngosnè kin Lubə t̄ē k̄i d̄o-é adi njékaa njay-je liə,

²⁷ k̄i e ndigi kadi 'gə k̄i né k̄i t̄ò lo b̄oȳo-é-ti b̄á n't̄ē k̄i d̄o-é dan dow-je-ti k̄i 'to jipi-je al kinlé, to né k̄i riba-é n̄a; né-é kinlé to kisi k̄i Kristi isi m̄ē-si-ti, adi to riba k̄i to nékində m̄ē d̄o-ti.

²⁸ E b̄á je j'ilə mbe ta liə j'nd̄əji-né dow-je lay rəm, j'nd̄o-né né dow-je lay rəm k̄i gosi ya lay, k̄d̄o kadi j'adi dow-je lay 'maji d'or njuti m̄ē nam-ti k̄i 'nam k̄ad̄i Kristi-ti.

²⁹ Gin-é kin b̄á m'ra-né kullə m'ɔɔ r̄ogi-r̄ogi ə m'ro-né k̄i takul t̄ogi-é k̄i isi ra kullə m̄ē-m-ti n̄a.

2

Ta ñ m̄ē Pol k̄d̄o kadm̄ē l̄ə njékəwn̄a-je k̄i Kolosi

¹ Kd̄o, m'ndigi kadi 'gəi r̄o k̄i nḡa k̄i m'isi m'ro kd̄o ta l̄ə-si rəm, kd̄o ta l̄ə d̄e k̄i bebo Laodise-ti rəm, b̄á kd̄o ta l̄ə d̄e lay k̄i d'oo daji r̄o-m nja k̄are al rəm,

² kd̄o kadi m̄ē-dé s̄ol, kadi d'ind̄ə r̄o-dé nati k̄i takul ndign̄a ə kadi négə k̄i t̄ogro-ti asi-dé naki-naki kadi m̄ē-dé ndakay, kd̄o kadi 'gə-né né k̄i Lubə b̄oȳo b̄á t̄ē k̄i d̄o-é, adi to Kristi,

³ kí gosi k̀i négə kí to né-je kí gati-é n̄a kinlé lay ya toki ɓoyɔ rɔ-é-ti*.

Ndəji kí sɔbi dɔ njéndó dow-je né-je kí ngɔm

⁴ M'idə-si ta-je kin bè kɔɔ kadi dow ədi-si k̀i ta-je kí nəl-nəl al.

⁵ Kɔɔ lé daji rɔ-m goto sə-si kàrè, mɛɛ-m tò dɔ-si-ti. Loki m'oo né-je kí isi njiyə k̀i gangi-é gangi-é dan-si-ti rəm, m'oo poy kuwə rɔ nḡa lə-si mɛɛ kadmɛɛ Kristi-ti rəm lé, rɔ-m nəl-m.

⁶ Ən é, titi kí adi-né mɛɛ-si 'Babe Jeju Kristi lé, adi panjiyə-si ɔw nati k̀i panjiyə-é;

⁷ uləi njirə-si rɔ-é-ti ə 'tɔgi-né k̀i kete-kete rəm, ɔi lo k̄a-si-ti gərərə dɔ nam-ti kí 'nami kàd̀i-é-ti ə ɔi dɔ kadmɛɛ-ti gangi-é-ti kí 'ndó-si-né ə 'rai Lubə oiyo n̄a.

⁸ Ooi go rɔ-si maji kadi dow ədi-si k̀i négə lə dow-je al rəm, ɓá takədi-je kí mɛɛ wəy kare kí go néndó-je-ti lə dow-je, kí to ngan néndó-je kí dɔnangi-ti ɓi to néndó-je lə Kristi al kinlé, adi dow ədi-si-né al rəm tɔ.

⁹ Kɔɔtalə Kristi lé, né kí rɔ Lubə-ti ya tò rɔ-é-ti ɓikti lay.

¹⁰ Ə səi lé, nam kí 'nami kàd̀i Kristi-ti kí to kí 'boy dɔ k̄ɔɓe-je-ti lay rəm, dɔ tɔgi-je-ti lay rəm lé, né-je kí rɔ-é-ti lay ya tò rɔ-si-ti tɔ.

¹¹ Nam kí 'nami kàd̀i-é-ti lé, d'ijə-si ganjangi kí to ganjangi kí dow ijə k̀i ji-é al; adi to kɔr né-je lay kí daji rɔ dow ndigi kin kɔgi; ɛ ɓá to ganjangi lə Kristi lé.

---

* 2:3 2:3 1Kɔ 1:24-31

12 †'Dubi-si nati k̀i Kristi k̀i takul batem, ə nam k̀i 'nami k̀ad̀i-é-ti lé, səi 'tosi ndəli nati siə k̀i takul kadi k̀i adi m̄e-si k̀i tógi læ Lubə b́a adi-é t̄osi ndəl ində lo t̄eɣ dan dow-je-ti k̀i d'oy kin.

13 †Səi lé, ndəki oyi koy kullə ra-si-je k̀i maji al rəm, koy kijə k̀i d'ijə-si ganjangi al rəm, ya Lubə təl-si adi isi kəm nati k̀i Kristi k̀i kəm rəbi kiŋə k̀i iŋə go majal-je læ-ji lay k̄ogi;

14 †mbete k̀i 'ndàngi 'gangi-né ta d̄o-ji-ti lé, Lubə bujuru k̄ogi; ɛ b́a to mbete k̀i njək̄or gin kaldota-je læ-ji; mbete-é kinlé b́a Lubə b̄ə-é kagdəsi-ti bujuru-é k̄ogi;

15 Lubə taa tógi ndil-je k̀i maji al k̀i njétógi-je, t̄əti-dé r̄o k̀i takul koy Ngon-é kagdəsi-ti, ulə r̄osol d̄o-dé-ti takəm kosi dow-je-ti.

16 †Ŋn é, adi dow gangta d̄o-si-ti kd̄otalə né k̀i usoi əse né k̀i ayi al rəm, b́a kd̄otalə ra n̄ay əse n̄ay k̀i ubə sigi al rəm, b́a kd̄otalə nd̄o taakoo læ jipi-je al rəm.

17 Né-je lay kinlé to ndil né-je k̀i à ree ki ree b̄əy, ngà ɛ k̀i t̄ogro-ti lé, to k̀i 'lə Kristi.

18 Adi dow k̀i njèpole malayka-je ə ra r̄o-é ki njèsol d̄o-é taa néd̄oji nḡodi k̀i ayi kin al. Dow k̀i b̄ə kinlé, to dow k̀i njèkində kəm-é go ni-je-ti; tagir-je liə k̀i to tagir læ dow adi-é ində k̀ad̀i-é kində k̀i go tagir-ti læ dow-je.

19 †Dowb́e-je lé, 'nam k̀ad̀i Kristi-ti al. Kristi lé to d̄o, ə njékəwn̄a-je 'to kuburu r̄o-é; k̀i takul-é b́a singə-je 'tur-né ta-n̄a-ti ə njirə-je 't̄o-dé-né nati maji kin, ə 't̄ogi t̄ogi k̀i i r̄o Lubə-ti.

† 2:12 2:12 Rom 6:4 † 2:13 2:13 Epe 2:1-5 † 2:14 2:14 Epe 2:15 † 2:16 2:16 Rom 14:1-6 † 2:19 2:19 Epe 4:16

²⁰ Kinə səi oyi k̄i Kristi nati mēe ngan néndó-je-ti k̄i d̄onangi-ti nè rəmə, k̄d̄o ri bá səi rai titi né k̄i isi d̄onangi-ti nè bè b̄əy, adi adi d'ində ndukun-je d̄o-si-ti 'pane:

²¹ 'Un al! 'N̄a al! Ɔdi r̄o ji-i-ti al!

²² Né-je lay kinlé tò k̄d̄o kadi kullə ya toki ra-né ə tuji k̄ogi ya al wa? To ta k̄i s̄obi d̄o ndukun-je, k̄i néndó lə dow-je.

²³ T̄ogro ya, néndó-je kinlé, kinə 'oo maji rəmə, ra r̄o-é ki gosi bè; k̄d̄o toji pole Lubə k̄i mēendigi rəm, k̄i s̄ol d̄o rəm, k̄i kində d̄o r̄o-ti rəm, ngà néndó-je kinlé rība-é goto, tò k̄d̄o r̄onəl lə dow ya par.

3

Kiskəm k̄i sigi k̄i Kristi

Plp 3:18-21; 1J̄a 3:1-3; Ep̄e 5:3-20; 4:17-21

¹ Bēba kinə səi 't̄osi 'ndəli nati k̄i Kristi rəmə, 'sangi né-je k̄i taá, lo-ti k̄i Kristi isi-ti d̄o jik̄ol Lubə-ti.

² 'Giri ta d̄o né-je-ti k̄i taá bi giri ta d̄o né-je-ti k̄i d̄onangi-ti nè al.

³ K̄dotalə səi 'toi ki dow-je k̄i d'oy bè ə kiskəm lə-si toki b̄oȳo nati k̄i Kristi r̄o Lubə-ti.

⁴ Loki Kristi k̄i to kiskəm lə-si à t̄ēe k̄oy lé, səi k̄arè a t̄ēe siə nati dan rība-ti t̄o.

⁵ Ən é né-je k̄i d̄onangi-ti nè k̄i to kaya-je, k̄i né ra k̄i tò n̄e-je, k̄i bo né-je k̄i maji al-je k̄i kay nḡodi go-ti-je, k̄i k̄əmnda k̄i to pole magi-je kinlé, 't̄ori k̄ogi r̄o-si-ti.

⁶ Né-é-je kinlé bá w̄ongi lə Lubə isi ree-né d̄o njéd̄onga-je-ti.

⁷ Né kin bá to panjiyè-si kí kete, loki isi-né dan majal-ti.

⁸ Ngà kí ngɔsnè-ti kinlé, səi kàrè, ɔri né-je kinlé kɔgi rɔ-si-ti: adi to wɔngi, kɪ rɔkati kanana, kɪ mɛɛndul, kɪ kulə ta ndil dow-ti, kɪ ta-je kí tò rɔsol kí tɛɛ ta-si-ti.*

⁹ †Səi kí 'tɔri panjiyè kí low kɪ kullə ra-é-je kɔgi rɔ-si-ti lé, ədi-nə al.

¹⁰ †Səi 'təli dow-je kí sigi kí Lubə isi mbəl-si ndɔ-é ndɔ-é kadi 'toi takəm-é ɛ kí Njèra-si kɔɔ kadi 'gəi-é-né maji.

¹¹ Grɛki kɪ Jipi goto, dow kí d'ijə-é ganjangi kɪ dow kí d'ijə-é ganjangi al goto, mba kɪ njəkəmteɛ al goto, dow kí to bə kɪ bə al goto; ngà Kristi ya to né-je lay rəm, ɔ mɛɛ né-je-ti lay rəm.

¹² †Beba titi kí Lubə mbəti-si-né adi-si aai njay rəm, ində-si-né dan kəm-é-ti rəm kinlé, adi ta ɔ mɛɛ-si kɔɔ dow-je rəm, adi ramaji, kɪ soldɔ, kɪ sol lom-lom, kɪ mɛɛ kí kilə dɔ madi-é-ti tò rɔ-si-ti tɔ.

¹³ †Isi dɔ-ti kɪ nɔ, 'rai maji kɪ nɔ; kinə dow ɔw kɪ ta kɪ madi-é rəmə, inɔi go kɔgi adi-nə, titi kí Kristi ra sə-si maji bá inɔ-né go kɔgi adi-si kin bè tɔ.

¹⁴ Ngà né kí boy nɔ lé, adi ndigi dow-je uwə mɛɛ-si. Ndigi dow-je kinlé bá to kulə kí à tɔ-si nati kadi 'maji ɔri njuti.

¹⁵ Lapiya lə Kristi, kí Lubə ba-si-né kɔɔ kadi 'təli-né daji rɔ kí káre-rè kinlé, kadi ɔ bə mɛɛ-si-ti. 'Rai oiyo Lubə.

* **3:8 3:8** Epe 4:31 † **3:9 3:9** Epe 4:22 † **3:10 3:10** Epe 4:24

† **3:12 3:12** Epe 4:2 † **3:13 3:13** Epe 4:32

16 †Kadi ta lə Kristi ra be meɛ-si-ti kɪ né-je kí maji-maji kí titi lay, 'ndóí-nɔ né ə ndəji-nɔ kɪ gosi-é gosi-é, kɪ pa-je, kɪ pa kɔsgaji-je, kɪ pa-je kí gay-gay kí Ndil kí aa njay ində ta-si-ti; 'tɔyi Lubə kɪ meɛ-si kɪ káre-rè kɪ pa-je kí Ndil kí aa njay ində ta-si-ti 'rai-é-né oiyo.

17 Né-je lay ya kí a rai, adi tò ta əse kullə kàrè rəmə, 'rai kɪ ri 'Babe Jeju ə 'rai-né oiyo Bobi-ji Lubə kɪ takul-é.

Kisi-nɔ lə njékadmɛɛ-je meɛ kəy-ti
Epɛ 5:22-33; 6:1-9; 1Pi 2:18-25; 3:1-7

18 †Səi dené-je, uləi dɔ-si gin tógi-ti lə ngɔbi-si-je; ɛ bá to né kí tuwə ra nɔ 'Babe-ti.

19 †Səi dingəm-je, 'ndigi ne-si-je, bi adi rɔ-si ati-si dɔ-dé-ti al.

20 †Səi ngan-je, 'təli rɔ-si go ta-ti lə njékoji-si-je meɛ né-je-ti lay, kɔɔ ɛ bá to né kí nəl 'Babe.

21 †Səi bobɪ ngan-je, 'rai ngan-si-je adi wɔngi ra-dé al, nè meɛ-dé à tuji.

22 †Səi bə-je, meɛ né-je-ti lay ya 'təli rɔ-si go ta-ti lə dow-je kí 'to 'ba-si-je. 'Rai bè takəm-dé-ti par al rəm, bá kɔɔ nəl-né dow-je par al rəm, ngà kadi 'rai kɪ meɛnda kəy meɛ bəl 'Babe-ti.

23 Kullə-je lay kí isi 'rai lé, 'rai kɪ meɛnda kəy titi kullə lə 'Babe bè bi titi kullə lə dow-je al

24 ə kadi 'gəi kí 'Babe à kadi-si nékugə doji kí ɛ uwə dɔ-é kɔɔ-si. 'Rai kullə adi Kristi kí to 'Babe.

---

† 3:16 3:16 Epɛ 5:19,20 † 3:18 3:18 Epɛ 5:22; 1Pi 3:1 † 3:19 3:19 Epɛ 5:25; 1Pi 3:7 † 3:20 3:20 Epɛ 6:1 † 3:21 3:21 Epɛ 6:4 † 3:22 3:22 Epɛ 6:5-8

²⁵ †Kdo njèra né kí njururu al lé, à tėti kandi né ra kí njururu al liə lé ya tɔ, kɔɔ Lubə lé kɔrkəm dow goto rɔ-é-ti.

4

¹ †Səi 'ba bə-je, bə-je lə-si lé, 'rai sə-dé né kí njururu rəm, 'rai kì kɔrkəm-nə al rəm, ə kadi 'gəi kí səi ya kàrè 'Ba-si isi dɔrə-ti nɔɔ tɔ.

Ndəji-je kì lapiya-je *Epε 6:18-20; 5:14-17*

² Uwəi rɔ-si ngə mɛɛ ta-ti kí pa kì Lubə, isi kəm mɛɛ-é-ti ə 'rai-né oiyo Lubə.

³ 'Pai ta kì Lubə kɔɔ ta lə-ji tɔ; kadi Lubə tɛɛ tarəbi kilə mbɛ Poyta kí Maji nɔ-ji-ti, kɔɔ kadi m'pa ta lə Kristi kí to ta kí tò lo bɔyɔ-é-ti, kí ta-é bá d'ilə-m-né sil kinlé

⁴ ə kadi m'pa ta-é aa yéréré titi kí tò kadi m'pa-né lé ya.

⁵ †Indəi kəmkaa dɔ panjiyə-si-ti kì rɔ njékadmɛɛ al-je-ti. Inəi dɔkaglo adi dəə kɔgi kare al.

⁶ Kadi ta-je lə-si lay ya to ta-je kí maji-maji toki né kí kati tò-ti bè, kɔɔ kadi dow kí rá-rá kí dəji-si ta rəm, 'gəi lo kiləi-é-ti.

⁷ †Tisiki kí to ngonkɔ-m kí m'ində-é dan kəm-m-ti rəm, to ngonnjèkullə kí tɔgrɔ-ti lə 'Babe rəm, bá to madkullə lə-m mɛɛ kullə-ti lə 'Babe rəm kin ya à kɔr-si poy né-je lay kí sɔbi dɔ-m.

---

† 3:25 3:25 Epε 6:9 † 4:1 4:1 Epε 6:9 † 4:5 4:5 Epε 5:16 † 4:7 4:7 Knj 20:4; 2Ti 4:12 † 4:7 4:7 Epε 6:21,22

⁸ Gin-é kin bá m'ulə-é-né rɔ-si-ti bè, kɔɔ kadi 'gəi-né ta kí sobi dɔ kisi-ji nè kin rəm, bá kadi ɔw sol meɛ-si rəm tɔ.

⁹ †M'ulə-é nati kì Onejim kí to njèkɔ dɔ ndi-é-ti kí to ngonkɔ-m kí m'ində-é dan kəm-m-ti, ɛ to kí dan-si-ti. Dɛ d'a kɔr-si poy né-je lay kí dəə nè.

¹⁰ †Aristarki kí to madi dangay lə-m ra-si lapiya, bá Marki kí to noji Barnabasi ra-si lapiya tɔ. Ɛ lé m'un ndu m'adi-si kɔɔ ta liə ngá; kinə tɛɛ rɔ-si-ti rəmə, uwəi-é rɔ-si-ti maji.

¹¹ Jeju kí 'ba-é Justusi kin ra-si lapiya tɔ. Dan jipi-je-ti kí nè lé, dɛ kin ya par bá 'ra sə-m kullə kí sobi dɔ kɔbe lə Lubə, dɛ bá 'to njəsɔl meɛ-m-je.

¹² †Eapراسi kí to kí dan-si-ti, ra-si lapiya. Ɛ to ngonnjèkullə lə Jeju Kristi, kí inə ta rɔ kɔɔ ta lə-si al, meɛ ta-ti kí pa kì Lubə, kɔɔ kadi asi gaki rəm, kadi 'gəi-né né kí meɛ Lubə ndigi maji ə ai-né gərərə.

¹³ M'pa ta kí dɔ-é-ti bè kɔɔ ɛ adi rɔ-é kɔɔ nɔ kɔɔ ta lə-si rəm, kɔɔ dɛ kí Laodise rəm, bá kɔɔ dɛ kí Iyerapolisi-ti rəm tɔ.

¹⁴ †Doktur Luki kí m'ində-é dan kəm-m-ti ra-si lapiya, bá Demasi kàrè ra-si lapiya rəm tɔ.

¹⁵ 'Rai lapiya ngankɔ-ji-je kí njèkadmeɛ-je kí d'isi Laodise rəm, bá 'rai lapiya Nimpa kì njèkəwnɔ-je kí meɛ kəy-ti liə rəm tɔ.

¹⁶ Loki səi 'ndói mbete kin dan-si-ti rəmə, 'rai lay kadi toki ndó dan njèkəwnɔ-je-ti kí Laodise tɔ, ə səi kàrè kadi 'ndói mbete kí à kì Laodise ree

---

† **4:9 4:9** Plm 1:10-12 † **4:10 4:10 a** Knj 19:29; 27:2; Plm 1:24; **b** Knj 12:12,25; 13:13; 15:37-39 † **4:12 4:12** Kol 1:7; Plm 1:23
 † **4:14 4:14 a** 2Ti 4:11; Plm 1:24; **b** 2Ti 4:10; Plm 1:24

rɔ-si-ti tɔ.

¹⁷ † Idəi Arsipi kadi tɔsi kəm-é dɔ kullə-ti kí ingə
rɔ 'Babe-ti kin, kɔɔ kadi ra kullə-é maji.

¹⁸ Ma Pol ya m'ndàngi kè ji-m m'panè lapiya
lə-si. Adi meɛ-si ole dɔ sil-ti lə-m. Kadi ramaji lə
Lubə nɛy sə-si!

---

† 4:17 4:17 Plm 1:2

Mango
Mango: Ta lə Lubə Kunmindi kí Sigi (New
Testament)

copyright © 2018 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mango

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2025-05-13

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 13 May 2025 from source
files dated 13 May 2025

96bdbd07-24d6-556c-9e7c-7269c72880cd